

ANNA GAVALDA

quodeja

Alma littera

– O Loransa visą dieną dirba?

– Taip. Ji ateis tiesiai pas senelę, kai mes jau būsime ten... Ak, tik nesakyk, kad pamiršai. Juk žinai, kad šį vakarą jos gimtadienis...

Buvau pamiršęs. Ne kad rytoj Loransos gimtadienis, o kad mūsų dar laukia mielas vakarėlis. Tikra šeimyninė šventė, kurias taip mėgstu. Tik to man betrūko.

– Aš neturiu dovanos.

– Žinau... Ir dėl to nėjau miegoti pas Lėją. Žinojau, kad tau manęs prireiks...

Paauglystė... Ir tas varginantis jos nepastovumas.

– Žinai, Matilda, mane visą laiką stebina tavo blaškymasis tarp entuziazmo ir liūdesio...

Atsistojau dar įsipilti kavos.

– Aš dar kažką stebinu...

– Na, na... – atsakiau ir brūkštelėjau jai ranka per nugarą, – *enjoy.*

Ji pasipurtė. Tūpuotį.

Atsistojau dar kartą.

Nusprendėme eiti pėsčiomis. Už kelių tylių gatvelių kiekvienas mano klausimas ją, rodės, ėmė nervinti dar labiau už ankstesnį, ji įjungė savo grotuvą ir įsikišo ausinukus.

Gerai, gerai, gerai... Matyt, turėčiau įsigyti šunį, ar ne? Jis mane mylėtų ir šokinėtų iš džiaugsmo, kai grįžčiau iš kelionės... Netgi galėtų būti netikras. Su didelėmis meilėmis akutėmis ir uodegos vizginimo mechanizmu, kuris įsijungtų, kai paliesčiau jo galvą.

O! Aš jau myliu jį...

– Ko tu susiraukei, ką?

Dėl tų daiktų ausyse mano palydovė kalbėjo garsiau negu paprastai ir atsigrėžė į mane.

Ji atsiduso, užmerkė akis, vėl atsiduso, išsitraukė kairįjį ausinuką ir įkišo man į dešinę ausį.

– Va... Aš paleisiu tavo amžiui tinkamą gabalą, ir tu pralinksmėsi.

Ir štai, gatvės šurmulyje, spūstyje, iš trumpo laido pasigirdo keli gitaros akordai ir gražino mane į labai tolimą vaikystę.

Tik keletas taktų ir puikus užkimęs, truputį pratisas Leonardo Koeno balsas.

*Suzanne takes you down to her place near the river
You can hear the boats go by
You can spend the night beside her
And you know that she's half crazy...*

– Jau geriau?

But that's why you want to be there.

Aš linktelėjau kaip mažas kaprizingas berniukas.

– Super.

Ji buvo patenkinta.

Pavasaris buvo dar toli, bet saulė jau bandė jėgas tingiai rąžydamasi virš Panteono kupolo. Mano dukra, kuri nebuvo mano dukra, bet vis dėlto buvo ne mažiau negu dukra, įsikibo man į parankę, kad mes abu girdėtume muziką, ir mes buvome Paryžiuje, pačiame gražiausiame pasaulio mieste, kaip norom nenorom turiau sau prisipažinti nuo tada, kai jį nuolatos palieku.

Vaikštinėjom po kvartalą, kurį nepaprastai mėgau, parodėme nugarą Panteone besiilsintiems didiesiems žmonėms, mes, du žmogiukai, paprasti mirtingieji, kuriais niekas nesistebėjo taikioje savaitgalio minioje. Buvome ramūs, nuleidę rankas, judantys tuo pačiu ritmu, *for he's touched our perfect bodies with his mind.*

– Keista, – papurčiau galvą, – ir šis gabalas dar populiarus?

– Na taip...

– Aš tikriausiai jį niūniavau šioje gatvelėje prieš kokius trisdešimt metų... Ar matai aną krautuvėlę...

Ir smakru jai parodžiau Diubua parduotuvės vitrinas, spalvingą Suflo gatvės dailės reikmenų parduotuvę.

– Tu net neįsivaizduoji, kokią galybę valandų aš praleidau prie šių vitrinų varvindamas seilę... Svajojau apie viską, kas ten buvo. Apie viską. Popierių, plunksnas, Rembranto dažus... Vieną kartą net mačiau iš jos išeinant Pruvė... Žaną Pruvė, ar gali įsivaizduoti! Ir ką gi, aš visą tą dieną praslankiojau niūniuodamas *Jesus was a sailor* ir taip toliau, tikrai. Pruvė... Kai tai prisimenu...

– Kas jis toks?

– Genijus... Arba ne. Išradėjas... Tikras meistras. Neįtikėtinas žmogus... Aš tau parodysiu knygas apie jį... Bet, é... grįžkim prie mūsų draugo... Aš labiausiai mėgau *Famous Blue Raincoat**, ar kartais neturi tos dainelės?

– Ne.

– Ak! Ko jus dabar moko mokykloje? Aš buvau dėl jos pamišęs! Pamišęs! Kiek prisimenu, net kasetė sugedo, nes aš ją vis leidau ir leidau...

– Kodėl?

– Hm, kad jau nebežinau... Reikėtų vėl paklausti, bet, kiek išlikę mano galvoje, tai istorija apie vieną tipelį, kuris rašo buvusiam draugui, kadaise nuviliojusiam jo žmoną, ir nori jam pasakyti, kad atleido... Ten, kiek pamenu, dar minima plaukų sruoga... ir, na... aš, kuris nesugebėjau prisivilioti jokios mergaitės, baisus žioplys, nevėkšla ir surūgėlis, maniau, kad ta istorija labai dramatiška, ji man atrodė baisiai, baisiai seksuali. Pagaliau... atrodė, jog parašyta būtent man...

Aš nusijuokiau.

– Ir dar... Aš taip įkyrėjau savo tėčiui, kad jis man perleido savo *Burberry* palatą. Mėginau jį perdažyti žydrai, bet iš to nieko

* Garsusis žydras lietpaltis (*angl.*).

neišejo. Jis nusidažė žąsiašūdžių spalva. Klaiku. Tu net negali įsi-vaizduoti...

Ji nusijuokė.

– Manai, kad aš po to nuleidau rankas? Nieko panašaus. Apsivilkau jį, pasistačiau apykaklę, pasileidau diržą, susigrūdau kumščius į prakiurusias kišenes, ir pirmyn...

Ėmiau jai vaizduoti senamadišką tipą, koks tada buvau... Vos ne Piterį Selersą jo žydėjimo laikais.

– ...broviausi per minią didžiuliais žingsniais, paslaptinas, nesuvokiamas, ignoruodamas aplinkinių žvilgsnius, nors niekas į mane net nekreipė dėmesio. Ak! Senis Koenas, žvelgdamas iš savo dzenbudizmo aukštumų, būtų miręs iš juoko!

– Ir kas jam atsitiko?

– Na, kiek žinau, jis dar nemiręs...

– Ne jam, o paltui...

– Ak, paltui! Dingo... Su visu kuo... Bet tu šį vakarą paklausk Klerės, gal ji dar prisimena.

– Taip... Ir aš susirasiu tą dainą internete...

Aš paniurau.

– Na, gerai! Mes dėl to daugiau nesuksime sau galvos... Jis už ją gerokai užsikalė...

– Čia visai ne pinigų klausimas, tu puikiai supranti... Tai daug rimčiau už pinigus. Tai...

– Stop. Tu man jau tūkstantį kartų sakei. Kad kai vieną dieną neliks jokių menininkų, mes visi virsime lavonais.

– Tiksliai. Mes visi tapsim gyvais lavonais. Aha, tikrai...

Mes atsiduriame prie *Gibert* knygyno.

– Užeinam. Aš tau jį padovanosiu, savo gražų žalsvą paltą...

Prie kasos aš suraukiu antakius. Ant prekystalio paslaptinai išdygo trys kompaktinės plokštelės.

– Štai! – pareiškė mano fatalistė. – Šitų aš jau irgi maniau ieškoti internete...

Sumokėjau, ir ji pasitrina man į skruostą. Greitosiomis.

Ir vėl Sen Mišelio bulvaras, aš įsidrašinu.

– Matilda!

– Ką?

– Ar galiu tau užduoti subtilų klausimą?

– Negali.

Paėjusi keletą žingsnių, ji užsidengia veidą gobtuvu.

– Klausk.

– Kodėl mūsų santykiai pasidarė tokie? Tokie...

Tyla.

– Kokie „tokie“? – paklausė ji, slėpdamasi po gobtuvu.

– Aš nežinau... perkami... pinigai... Išsitraukiu savo mokėjimo kortelę ir sulaukiu švelnaus gesto. Pagaliau... Vien tiktai gesto. Ką... kiek kainuotų dabar tavo bučiny?

Aš atidariau piniginę ir išėmiau kvitą.

– Penkiasdešimt penki eurai ir šešiasdešimt centų. Gerai...

Tyla.

Išmečiau jį į nutekamąjį griovį.

– Čia svarbu ne pinigai, aš mielai tau nupirkčiau plokštelių, tačiau... man būtų buvę malonu, jei tu, kai grįžau, būtum su manim pasisveikinusi, aš... taip...

– Aš pasisveikinau.

Timptelėjau jai už rankovės, kad ji pasižiūrėtų į mane, ir pakėlęs ranką lėtai pajudinau pirštus, mėgdžiodamas ją. Ar veikiu jos pirštų šaltumą.

Ji staigiai atitraukė ranką.

– Beje, tu taip elgiesi ne tik su manimi, – kalbėjau toliau, – taip pat ir su mama... Kaskart man paskambinus, kai būnu toli ir kai noriu... ji man kalba vien apie tai. Apie tavo elgesį. Apie jūsų ginčus. Apie tą nuolatinį šantažą – lašas švelnumo už truputį pinigėlių... Visą laiką. Visą laiką. Ir...

Aš vėl sulaikiau ją ir nebepaleidau.

– Pasakyk, kodėl mūsų santykiai tapo tokie? Ką mes blogai padarėme? Ką mes *tau* padarėme, kad tu su mumis taip elgiesi? Žinau... Sakoma, tai paauglystė, nedėkingas amžius, sunkus tarpsnis ir visokios kvailystės, tačiau tu... Tu, Matilda. Maniau, tu protingesnė už kitus... Tikėjau, kad išsisuksi nuo to. Kad tu daug gudresnė ir paneigsi tą statistiką...

– Ką gi, tu klydai.

– Matau...

„Kaip sunku man buvo tave prisijaukinti...“ Ir kodėl visa ta kvaila praeitis man dabar kvaršina galvą? Ar todėl, kad ji pasi-stengė įkišti kavos kapsulę į aparatą ir paspausti žalią mygtuką?

Ė... Aš taip pat gan nenuovokus...

Bet vis dėlto...

Jai buvo kiek... septyneri, o gal aštuoneri, kai pralaimėjo jo-jimo finale... Aš vėl matau, kaip ji šveičia savo jojimo kepuraitę į griovį, nuleidžia galvą ir nei iš šio, nei iš to trenkia ja man į pilvą. Bumbt. Kaip šernas. Turėjau įsikibti į stulpą, kad nepargriūčiau.

Susijaudinęs, suglumęs, tankiai kvėpuodamas, negalėdamas ištraukti rankų iš palto kišenių, šiaip taip pridengiau ją savo pal-to skvermais, o ji ėmė smarkiai raudoti, ištepė mano marškinius snargliais ir arklio mėšlu.

Ar būtų galima šį gestą pavadinti apkabinimu? Taip, nu-sprendžiau aš, taip. Tai buvo pirmas kartas.

Pirmas kartas... nors kai sakau aštuoneri metai, galbūt klystu. Aš visai nenusimanau apie amžių. Gal tai buvo vėliau... O Dieve, prireikė daugybės metų.

Bet ji ten buvo, ji ten tikrai buvo. Buvo po mano palto skver-nais, ir aš dar ilgai tuo mėgavausi, nors šalo kojų pirštai ir gėlė ko-jas, kurios, rodės, įaugo į to prakeikto normandiško hipodromo gruntą, slėpiau ją nuo pasaulio ir kvailai šypsojau.

Vėliau, automobilyje, kai ji susirietusi į kamuolėlį sėdėjo ant galinės sėdynės, bandžiau ją kalbinti:

– Kaip vadinosi tavo ponis? Pistacija?

Tyla.

– Karamelė?

Kaip į vandenį.

– Ak, prisiminiau! Kopūstėlis!

– ...

– Klausyk! Ko tu galėjai tikėtis iš tokio apgailėtino, kvailo ponio, kurio vardas, be to, Kopūstėlis. Nagi? Nuoširdžiai? Aš tau sakau, tai pirmas ir paskutinis kartas, kai jis, mūsų dručkis Kopūstėlis, pakliuvo į finalą!

Buvau bjaurus. Pūčiausi ir netgi nežinojau jo tikro vardo. Ir kai dabar bandau prisiminti, manau, kad jo vardas buvo Riešutėlis...

Kad ir kaip ten būtų, ji buvo jau nusigręžusi.

Vėl gražinau veidrodėlį į ankstesnę padėtį ir sukandau dantis.

Tądien mes atsikėlėme su aušra. Buvau pavargęs, krėtė šaltis, vėlavau, dar tą patį vakarą turėjau važiuoti į agentūrą ir nežinia kelintą naktį praleisti be miego. Ir... aš visuomet bijojau arklių. Netgi mažų. Ypač mažų. Oi, oi, oi... visa tai buvo tiesiog nepakeliama per spūstį. Tiesiog nepakeliama... Ir tada, kai visos mano mintys sukosi apie tai, kai buvau susinervinęs, įsitempęs, pasiruošęs tuoj tuoj sprogti, staiga išgirdau žodžius:

– Kartais aš noriu, kad tu būtum mano tėtis...

Nieko neatsakiau bijodamas viską sugadinti. Aš nesu tavo tėtis, arba aš esu kaip tavo tėtis, aš esu geresnis už tavo tėtį, o ne, noriu pasakyti, aš esu... Tss... Maniau, tylą viską išreikš geriau už mane.

Bet šiandien... Šiandien, kai gyvenimas tapo toks... Koks gi?.. Toks varginantis, toks lengvai užsiplieskiantis čia, mūsų šimte dešimtyje kvadratinių metrų. Šiandien, kai mudu su Loransa jau

beveik nesimylime, šiandien, kai kas dieną netenku bent vienos savo iliuzijos ir vienų gyvenimo metų, praleidęs dieną statybų aikštelėje, kai man tenka tuštumoje šnekinti Snupį ir išsitraukti kreditinę, kad būčiau mylimas, aš apgailėstauju, kad neįjungiau avarinių šviesų...

Žinoma, aš turėjau jas įjungti.

Privalėjau tuojau pat išvažiuoti į vadinamąją priverstinio sustojimo juostą, išeiti į naktį, atidaryti jos dureles, ištraukti ją už kojų ir prispausti ją, kaip ji spaudėsi prie manęs.

Ką man visa tai būtų kainavę? Nieko.

Nieko, man nieko daugiau nebūtų reikėję sakyti... Taigi... Būtent taip įsivaizduoju tą neįvykusią sceną, tokią veiksmingą ir nebylią... Nes žodžiai, po šimts, žodžiai... Aš niekada nemokėjau su jais susidoroti. Niekada neturėjau tokios galios...

Niekada.

Ir dabar, kai atsigręžiu į ją čia, prie Medicinos mokyklos tvoros, ir pamatau jos veidą, griežtą ir susiraukusį, beveik bjaurų, dėl to vienintelio klausimo, kurio paprastai niekada neužduodu, manau, kad būtų buvę geriau, jei ir šįkart būčiau patylėjęs.

Ji žingsniavo priešais, dideliais žingsniais, nuleista galva.

– Ojūsmanaibuvotgeresni? – išgirdau jos burbėjimą.

– Ką?

Ji atsuka veidą.

– O jūs? Manai, buvote geresni?

Ji įsiutusi.

– Manai, jūs buvote geresni? Ką? Manai, jūs buvote geresni?

Jūs buvote nuspėjami?

– Kas tie „mes“?

– Kas, kas... Nagi jūs! Jūs! Mama ir tu. Ir aš klausiu savęs, kokiai statistikai jus abu priskirti? Visiškai nieko verta porėlė, kuri...

Tyla.

– Kuri ką? – išdrįsau paklausti kaip koks kvailys.

– Pats gerai žinai... – sumurmėjo ji.

Taip, aš žinojau, ir todėl mes nutilome.

Dabar, kai mane užplūdo mano paties trikdžiai, pavydėjau jai ausinukų.

Ilgėjausi savo dažnių praeities ir savo kandžių suėsto palto.

Atkeliavus į Sevro gatvę, priešais didelę pasipūtusią parduotuvę, kuri mane slėgė, pasukau į kavinukę.

– Tu nieko prieš? Man būtina prieš mūsų išgerti puodelį kavos...

Ji susiraukė ir nusekė paskui.

Aš net nusideginau lūpas, kai ji vėl pradėjo savo.

– Šarli!

– Ką?

– Ar galėtum pasakyti, ką jis čia dainuoja... Suprantu tik nuotrupas, bet ne viską...

– Žinoma.

Ir mes vėl pasidalinome ausinukus. Ji pasiėmė paprastą, o man atiteko stereo. Įsidėjome juos į ausis.

Tačiau pačius pirmuosius fortepijono garsus prarijo kavos virimo aparatas.

– Palauk...

Ji mane nusitempė į kitą baro galą.

– Pasiruošęs?

Aš linktelėjau.

Vėl vyriškas balsas. Jau šiltesnis.

Ir aš pradėjau versti:

– *Jeigu tu būtum kelias, aš...* Palauk... Čia gali būti kelias arba gatvė, nelygu koks kontekstas... Ar nori, kad versčiau poetiškai, ar pažodžiui?

– Ak, – sudejavo ji ir išjungė garsą, – tu viską sugadinai... Man nereikia anglų kalbos pamokos, tik noriu, kad pasakytum, apie ką jis dainuoja!

– Gerai, – nekantriai atrėžiau, – pirmiausia leisk vienam pačiam kartą paklaudyti ir tada pasakysiu.

Paėmiau iš jos ausinuką ir abiem rankom užsidengiau ausis, o ji susijaudinusi žiūrėjo į mane akies krašteliu.

Buvau pritrenktas. Daug labiau, negu būčiau tikėjęsis. Daug labiau, negu būčiau norėjęs. Aš... Aš buvau pritrenktas.

Tos prakeiktos dainos apie meilę... Kokios jos klastingos... Palaužia mus greičiau negu per keturias minutes. Prakeiktos banderilės mūsų eilinėms širdelėms.

Atsidusęs gražinau jai ausinuką.

– Puiku, ar ne?

– Kas čia toks?

– Neilas Hanonas. Airių dainininkas... Na kaip, pradedam?

– Pradedam.

– Tik tu versi nesustodamas, gerai?

– *Don't worry sweetie, it's gonna be all right**, – atsakiau mėgdžiodamas kauboju.

Ji pagaliau nusišypsojo. Puikiai suvaidinai, Šarli, puikiai suvaidinai...

Ir aš vėl grįžau į tą kelią, kurį buvau palikęs, nes, be jokios abejonės, buvo kalbama apie kelią.

– *Jei tu būtum kelias, eičiau juo iki pat galo... Jei tu būtum naktis, aš miegočiau visą dieną... Jei tu būtum diena, aš verkčiau visą naktį...* – Ji tarsi prilipo prie mano lūpų, kad nepraleistų nė žodelio. – *Nes tu esi kelias, šviesa ir tiesa.*

Jei tu būtum medis, aš galėčiau tave apkabinti... ir... tu... negalėtum skystis. Jei tu būtum medis, aš išraižyčiau savo inicialus ant tavo kamieno ir tu negalėtum dejuoti, nes medžiai nedejuoja... (čia aš leidau sau nukrypti, „Cos trees don't cry“, OK, Neilai, tu man atleidi, ar ne? Laido gale nekantrauja viena paaugliukė). *Jeigu tu*

* Nesijaudink, brangute, viskas bus gerai (*angl.*).

būtum vyras, aš... aš vis tiek tave mylėčiau... Jeigu tu būtum gėrimas, aš gerčiau mėgaudamasis tavimi. Jei tu būtum užpulta, aš nudobčiau užpuoliką... Jeigu tavo vardas būtų Džekas, aš dėl tavęs pasivadinčiau Džile... Jei tu būtum arklys, mėžčiau mėšlą iš tavo gardo nesisūsdamas... Jei tu būtum žirgas, aš išjočiau į laukus su tavimi prieš aušrą... ir kiaurą dieną, kol stos vakaras (et, nėra kada gludinti)... aš galėčiau apie tave dainuoti savo dainose (taip pat nelabai genialu)... (Jai buvo vis tiek, aš užuodžiau prie skruosto jos plaukus.)

(Ir jos kvėpalus. Paaugliukės odekoloniuką nuo spuogų.) *Jeigu tu būtum mano dukra, man būtų sunku tave išleisti iš namų... Jei tu būtum mano sesuo, aš... „find it doubly“ ... ką gi, bandom spėti, jausčiausi dvilypis... Jei... jei tu būtum mano šunelis, aš tave šerčiau likučiais nuo savo stalo (sorry), nors mano žmona ir bambėtų... Jei tu būtum mano šunelis (dabar jis pradėjo traukti crescendo), aš esu įsitikinęs, kad tau tai patiktų ir tu būtum mano keturkojis draugas, ir tau (jis beveik staugė) niekada nereiktų sukti galvos, ir... (dabar jis iš tikrųjų staugė, tačiau liūdnei) ir mes būtume drauge iki pat galo. (Iki pat gaaaaaaaloo, tačiau buvo justi, kad jam nepasisekė... Nė iš tolo...)*

Aš tylomis gražinau jai ausinuką ir, kad galėtų atsitokėti, užsisakiau dar kavos, kurios visai nenorėjau. Kad ji vėl priprastų prie šviesos ir atsikratytų nereikalingų minčių.

- Aš dievinu šią dainą... – atsiduso ji.
- O kodėl?
- Nežinau. Todėl, kad... Todėl, kad medžiai nedejuoja.
- Ar tu įsimylėjusi? – išdrįsau paklausti atsargiai tardamas žodžius. Ji truputį susiraukė.
- Ne, – teikėsi atsakyti, – ne. Kai esi įsimylėjęs, tokių dainų, manau, nereikia...

Po kelių minučių, rūpestingai maišydamas kavos tirščius puodelio dugne, pasakiau:

– Grįžtant prie to...

Ji pakėlė akis aukšty, lyg ten kabėtų mano ankstesnis klausimas.

Aš net nesujudėjau.

– Sunkus metas ir visa kita... Ė, taip... Manau, kad... reikėtų viską taip ir palikti... Nereikia pernelyg daug reikalauti vieniems iš kitų, ar supranti?

– A... ne visai...

– Na... tu gali manimi pasikliauti, aš padėsiu tau nupirkti mamai dovaną, o tu man išversi dainas, kurios man patinka... ir... Na ir viskas.

– Viskas? – švelniai protestavau. – Tai *viskas*, ką tu gali man pasiūlyti?

Ji vėl užsitraukė gobtuvą.

– Taip. Šiuo metu... Bet... tai jau gana daug. Tai... aha... tai jau labai daug.

Įdėmiai į ją pasižiūrėjau.

– Ko čia išsišiepei kaip koks kvailys?

– Todėl, kad, – atsakiau prilaikydamas jai duris, – kad jei tu būtum mano šunelis, aš galėčiau tau atiduoti savo maisto likučius ir tu būtum mano ištikimas draugas.

– Cha, cha. Labai juokinga.

Ir tuo metu, kai mes, sustoję ant šaligatvio krašto, laukėme, kol baigsis pro šalį lekiančių mašinų srautas, ji pakėlė koją ir nutaisė tokią miną, lyg čiurkštusi ant mano kelnių klešnės.

Ji buvo artina man, ir aš eskalatoriuje nusprendžiau atstlyginti jai tuo pačiu.

– Žinai, Matilda...

– Ką? (Toku tonu, lyg klaustų: ko tau dar?)

– Visi mes nuperkami...

– Žinau, – lyg iš pistoleto šovė ji.

Jie jau visi susirinkę.

Mes juos pristatysime pagal pasirodymo eilę. Taip bus paprasčiau.

Tas, kuris atidaro mums duris sakydamas Matildai, vaje, kaip ji išaugo, dabar jau tikra dama, yra mano vyresniosios sesers vyras. Aš turiu dar vieną svainį, bet šitą mėgstu labiau. Klausyk, tu dar labiau praplikęs, priduria taršydamas man plaukus, ar pagaliau atvežei mums vodkos? Ką ten darai pas tuos ruskius? Šoki kazačioką, ar ką?

Ką aš jums sakiau... Jis juk puikus, ar ne? Jis tobulas. Gerai, dabar mes jį truputį pastumsime į šoną ir išvysime pasitempusį poną, stovintį jam už nugaros ir imantį pakabinti mūsų paltus. Tai mano tėvas, Anri Balanda. Jis, priešingai, tiek daug nekalba. Liovėsi. Tepasako, kad man atėjo laiškelis, rodydamas į lentynėlę dešinėje. Nieko nelaukdamas jį apkabinu. Laiškai, vis dar pasiekiantys mane per tėvus, tėra lyg karo veteranų prisiminimai. Klausės susitikimai, raginimai atnaujinti prenumeratą tų laikraščių, kurių jau dvidešimt metų neskaitau, ir kvietimai į susirinkimus, į kuriuos aš niekad neinu.

Puiku, atsakau, akimis jau ieškodamas šiukšlių dėžės popieriems, nors jos čia nėra, kaip pasakys motina, bemat suraukdama antakius, bet, primenu, yra skėčių stovas. Senas scenarijus eina kaip sviestu pateptas...

Mano motina dabar matoma tik iš nugaros. Ji stovi virtuvėje koridoriaus gale ir smaigsto lašiniais kepsnį.

Štai ji atsisuka ir apkabina Matildą, sakydama, kaip tu išaugai, tu dabar jau tikra mergina! Aš laikiu savo eilės ir per tą laiką pasisveikinu su kita savo seserimi, ne Serafino Lampiono, o štai ten toliau sėdinčio aukšto džiūsnos žmona. Jis visai kitoks. Provincijoje esančios „Čempiono“ tinklo parduotuvės direktorius, puikiai suprantantis Bernaro Arno rūpesčius ir ekonomikos politiką. Taip, Bernaro Arno iš LVMH grupės. Taigi lyg ir kolega. Mes dirbame beveik tokį patį darbą, suprantate, ir... Gana. Tuo užtektinai pasimėgausime vėliau.

Jo žmonelės vardas Edita, mes apie ją irgi dar išgirsime. Ji kalbės apie mokyklinių kuprinių svorį ir mokinių tėvų susirinkimus, išties, pasakys ji, atsisakydama antro gabalėlio torto, tiesiog neįtikėtina, kaip save tausoja šių dienų žmonės. Pavyzdžiui, per mokslo metų pabaigos šventę, ar kas nors pasisiūlė mane pakeisti prie meškeriojimo stendo? Niekas! O jeigu tėvai išsisukinėja, tai pasakykit man, ko galima tikėtis iš vaikų? Tiek to, nereikia ant jos pykti, jos vyras mažos „Čempiono“ tinklo parduotuvės direktorius, o galėtų vadovauti milžiniškai universalinei, jis tai įrodė, o jai pasaulis baigiasi pjuvenomis užberta bala priešais Šv. Juozapo licėjų, taigi nereikia ant jos pykti. Kas be ko, ji truputį vargina ir retkarčiais galėtų pakeisti plokštelę. Taip pat šukuoseną, jei jau prašnekome ta tema... Dabar eikime į svetainę, kur mūsų laukia kita persona: mano sesuo Fransuaza. Pirmas numeris. Ponia Kazaciok tiems, kurie dar neatėjo arba trinasi virtuvėje. Ji dažnai keičia šukuoseną, tačiau ją perprasti daug lengviau negu jaunesniąją seserį. Daugiau apie tai nėra ko kalbėti, pakaks pakartoti jos pirmą repliką: „Oi, Šarli, kaip tu siaubingai atro dai... Be to, tu... tu pastambėjai, ar ne?“ Gerai, dar antrą, kad man nebūtų galima prikišti, jog esu šališkas: „Taip, taip! Tu tiesiog išsipūtei per tą laiką, kai tavęs nemačiau, patikėk! Ir žinok, tu visada taip nesko-ningai rengiesi...“

Ne, tik jau nesigailėkit manęs, po trijų valandų jos bus vėl dingusios iš mano gyvenimo. Bent jau iki Kalėdų, jei pasiseks. Dabar jos jau negali nepasibeldusios įeiti į mano kambarį, o jei paskųs mane, aš jau būsiu toli...

Be to, pabaigai palikau geriausią. Tą, kurios mes nematome, tačiau girdime juokiantis ten viršuje su šeimos paaugliais. Išlukštenkime tą puikų juoką, ir mums nereikės jokių riešutų...

* * *

– Ne, aš negaliu tuo patikėti! – šūkteli ji, taršydama plaukus vienam mano sūnėnui. – Ar girdėjai, apie ką jie kalba, tie stuobriai?

Trumpas apkabinimas.

– Pažvelk į juos, Šarli, pažvelk, kokie jie visi jauni ir gražūs, kokie... Pažvelk į šiuos gražius dantis, – ji pakelia vargšo Hugo viršutinę lūpą, – pažiūrėk į tuos puikius vyrukus, jaunystę! Į tuos milijardus kilogramų hormonų, kurie liejasi per kraštus! Ir... ar žinai, apie ką jie kalba?

– Ne, – tariau, pagaliau nusiramindamas.

– Apie gigabaitus, po galais... Jie judina savo daikčiukus ir lygina jų gigabaitų skaičių... Sunku įsivaizduoti, ar ne? Ir kai pagalvoju, kad jie paskui mums mokės pensijas, aš išvis tyliu. O paskui turbūt lyginsite savo mobiliųjų talpą?

– Jau lyginom, – nusišaipė Matilda.

– Ne, aš nejuokauju, man jūsų gaila, brangučiai... Tokiame amžiuje dera mirti iš meilės! Rašyti eilėraščius! Kelti revoliuciją! Vogti iš turčių! Kuprines ant pečių, ir pirmyn! Pakeisti pasaulį! Bet tie jūsų gigabaitai... Gigabaitai... fu... Kodėl iškart ne apie statybų sutartis, jeigu jau taip?

– O tu? – naiviai paklausė Marion. – Apie ką tu kalbėdavai su Šarliu, kai tau buvo tiek metų kaip mums?

Mano jauniausia sesuo atsigręžia į mane.

– Na, mes... Mes tokiu metu jau gulėdavom lovose, – sumurmėjau, – arba ruošdavom namų darbus, ar ne?

– Teisybė. Arba tu man padėdavai parašyti rašinėlių apie Volterą.

– Gali būti. Arba ruošdavomės ateinančiai savaitei... Ir dar, ar pameni, pramogaudavom atmintinai kartodami įvairias aritmetikos arba geometrijos formules...

– Taip! – sušunka jų karštai mylima teta. – Arba sprendavome lygt...

Baigti sakinį jai sutrukdo atskriejusi ir į veidą plojusi pagalvė.

Ji garsiai sustaugia. Dar viena pagalvė lekia per kambarį, paleidžiamas sportinis batelis, pasigirsta karo šūksniai, skrieja susukta į kamuolėlių kojine ir...

Klerė trūkteli man už rankovės.

– Eikš. Dabar, kai atmosfera čia kaip reikia, eime padaryti tvarkos į apačią...

– Ten bus ne taip paprasta...

– Tratata... Man reikėtų tik pristoti prie to dunduko, imti liaupsinti konkurentų produktus, ir viskas.

Lipant laiptais ji atsigręžia ir rimtai priduria:

– „Kazino“ parduotuvėse maišelį gausi dykai! O „Čempione“ nė nesvajok...

Ir ji prunkšteli.

Štai kokia ji, ta Klerė. Ir tai mus paguodžia turint galvoje kitas dvi, ar ne? Bent jau mane visuomet paguosdavo...

– Ką jūs ten viršuje padarėte, – klausia sunerimusi mama, maigydamą prijuostę, – iš kur toks riksmas?

Mano sesuo ginasi nieko nedariusi ir nekaltai truksi pečius.

– Čia ne aš, o Pitagoras.

Tuo metu pasirodo Loransa. Ji atsisėda sofos gale ir užsiima generaliniu prieskonių skyriaus pertvarkymu.

Gerai, sutinku, čia jos vakarėlis, jos gimtadienis, be to, ji visą dieną dirbo. Bet... vis dėlto... Mes nesimatėme jau beveik visą savaitę... Argi negalėtų prie manęs prieiti? Atsistoti? Nusišypsoti? Arba bent jau pasižiūrėti?

Aš prislinkau prie jos iš užnugario.

– Taip, taip, puiki mintis kečupą dėti prie pomidorų padažų, gerai sakai...

Štai ką įkvepia mano ranka, padėta jai ant peties.

Enjoy.

Kai mes slinkome į valgomąjį, ji mane pagaliau užpelengavo, kaip pasakytų tie antrame aukšte.

– Kaip kelionė?

– Puikiai. Ačiū.

– Ar parvežei dovaną mano dvidešimtajam gimtadieniui? – koketišškai paklausė ji ir įsitvėrė man į ranką. – Galbūt kokį Faberžė papuošalą?

Tai išties šeimos bėda...

– Rusišką lėlę, – sumurmėjau, – supranti, tai graži moteriškaitė, ir kuo labiau ja domiesi, tuo mažesnė ji darosi...

– Tu nori man tuo kažką pasakyti? – nusijuokė jinai ir nuėjo.

Ne. Pats sau.

Ji pajuokavo.

Pajuokavo ir nuėjo.

Būtent dėl tokio jos būdo aš ją įsimylėjau prieš daugelį metų, tuomet, kai jos koja kilo mano koja, o jos vyras vis aiškino, ko iš manęs norėtų, ir žaidė su savo cigaro juostele. Vis maigė pirštais tą nekaltą popieriaus juostelę, sukiojo ją šen ir ten, ir aš maniau... kad tai labai lengvabūdiška...

Taip... Juk kita būtų buvusi labiau numatoma, agresyvesnė. Tu nori man tuo kažką pasakyti? – būtų juokusis, šaukusi, šaipiusis arba puolusi mane, tęsusi žodžius, svaidžiusi žvilgsnius arba dar kažką dariusi, kas ne taip žiauru. Bet tik ne ji. Ne dailioji Loransa Vern...

Aš vėl su jais susitikau žiemą prabangiame Aštuntosios apygardos restorane. „Puodelio kavos“, – paaiškino jis. Na, gerai... kavos... Aš buvau paslaugų tiekėjas, o ne klientas.

Tiesiog skanėstas.

Aš pagaliau prisistačiau.

Uždusęs, netvarkingai apsirengęs, apsikrovęs daiktais. Su šalmu rankoje, brėžiniais po pažastimi. Lydimas pasibaisėjusio, bet vis tiek paslaugaus padavėjo, kuris susijaudinęs atsekė paskui mane ir nenusiramino, kol nenusimečiau savo baisių drapanų. Jis išlupo man iš rankų mano klaikią striukę ir spruko šalin stebeilydamas į šviesų kilimą. Lyg, pamaniau, ieškodamas tepalo, purvo dėmių ar kitokių nešvarumų.

Ši scena truko tik keletą sekundžių, tačiau ji sužavėjo mane.

Taigi aš stovėjau ten sukta, ironiškas, be savo ilgojo šaliko ir paskutinį kartą sudrebėjau, kai mano žvilgsnis atsitiktinai susidūrė su jos žvilgsniu.

Ji manė arba žinojo, arba norėjo, kad mano šypsena būtų skirta jai, nors ji buvo skirta situacijos absurdiškumui, pasaulio kvailybei, jos pasauliui, maitinančiam mane prieš mano valią. Man tada atrodė, kad pristatyti projekto sąmatą tipeliui, kuris pralobė prekiaudamas odiniais daiktais ir dabar nori pertvarkyti savo naująjį dviaukštį butą „neliečiant marmuro“, būtų didelis nusižengimas geram skoniui... Bet mokesčiai, Dieve, kokie mokesčiai! Dėl jų ir žudomas Le Korbiuzjė. (Nuo to laiko aš pasikeičiau. Dalykinių pietų metu ėmiau labiau veržtis diržą ir išdėstau visas

bėdas, susijusias su socialinio draudimo mokesčiais. Antraip galiu kur noriu kišti savo gudrias idėjas. Kartu su marmuru.) Prieš savo valią, pasakiau ir nekviestas atsėdau prie dėmėtos staltiesės, nuo kurios kitas padavėjas braukė paskutinius trupinius.

Mano gaižumas prieš šypseną. Taigi rokiruotė.

Pirma.

Bet žavi...

Žavi, bet truputį apgalvota, nes jos pasitikėjimą savimi, reikšmingus žvilgsnius, pataikaujančią drąsą – aš tai gan greitai suvočiau – paskatino ne mano abejotinas žavesys, o geras šampanas. Bet nesvarbu... Juk jos kojos nykštį jutau prie savo kelio, kai bandžiau susikaupti, kad išgirsčiau jo pageidavimus.

Jis man norėjo išaiškinti, ko pageidautų savo miegamajame. „Noriu, kad jis būtų erdvus ir kartu intymus“, – pakartojo jis keliskart ir palinko prie mano brėžinių.

– Ar ne, brangioji? Tu pritari?

– Dėl ko?

– Dėl miegamojo! – iškošė jis, stengdamasis valdyti balsą. – Bent kiek klausykis!

Ji pritarė. Tik jos žavi koja buvo truputį pasiklydusi.

Aš ją įsimylėjau ir dabar nematau, kuo galėčiau skųstis, kai ji juokaudama nueina sau...

Ji prižiūrėjo statybos darbus. Mūsų pasimatymai padažnėjo ir darbams judant į priekį mano perspektyvos darėsi miglotesnės, jos rankos paspaudimai ne tokie energingi, mažiau rūpėjo sienos ir vis labiau trukdė darbininkai.

Pagaliau ji vieną vakarą, susigalvojusi miglotą dingstį, kad reikia pasitarti dėl pernelyg tamsaus ar pernelyg šviesaus parketo, pareikalavo, kad po valandos ateičiau.

Taigi mes pirmieji atidarėme tą nuostabų miegamąjį... Ant dažytojų brezentu, didelio ir intymaus, tarp nuorūkų ir tirpiklio butelių...

Paskui ji tyliai apsirengė, žengė keletą žingsnių, atidarė duris ir tuoj pat jas vėl uždarė, grįžo prie manęs ir lygindamasi sijoną labai paprastai pasakė:

– Aš čia niekada negyvensiu.

Pasakė tai be įprasto pasipūtimo, be jokio kartėlio ir agresyvumo. Ji, girdi, niekada čia negyvens...

Mes užgesinome šviesas ir įžengėme į laiptų prietemą.

– Aš turiu dukrelą, – prisipažino ji, mums lipant žemyn, o kai aš stovėjau prie durininko langelio, norėdamas grąžinti raktus, labai tyliai, tarsi sau pačiai pridūrė: – Dukrelą, kuri, manau, verta daugiau...

Ak! Sėdėjimo tvarka! Tai visuomet puikiausia vakarėlio akimirka...

– Na... Loransa... man iš dešinės, – pareiškė mano senukas tėtis, – paskui jūs, Gi (vargšė... dabar jau pratrūks, šviežių produktų skyrius, žaibiškos vagystės, išsižiojėliai darbuotojai...), tu, Mado, paskui Klerė, tada...

– O ne! – įsiterpia mano mama ir ištraukia jam iš rankos popieriaus lapą. – Juk sakėme, kad Šarlis sėdės ten, paskui Fransuaza... Ne, taip bus negerai, dabar mums trūks vieno vyro...

Kas mes būtume be sėdėjimo tvarkos?

Klerė pažvelgė į mane. Ji žinojo, kad trūksta vieno vyro... Aš jai nusišypsojau, ir ji ryžtingai gūžtelėjo pečiais, kratydamasi mano užuojautos, kuri jai nepatiko.

Mūsų žvilgsniai vis dėlto buvo verti daugiau negu jis...

Nieko nelaukdama ji patraukė priešais stovinčią kėdę, išskleidė servetėlę ir kreipėsi į mūsų mylimą bakalėjininką:

– Nagi! Ateik čia, Gitu! Atsisėsk šalia manęs ir darsyk paaiškink, kas man priklauso už tris ištikimybės taškus.

Mano motina atsiduso ir sudėjo ginklus.

– Ak... sėskite, kaip norite...

Koks talentas, pamaniau.

Koks talentas...

Koks tos puikios moters intelektas, ji sugeba per dvi sekundes pakeisti susėdimo prie stalo tvarką, padaryti šeimos susitikimą pakenčiamą, išjudinti išlepusius paauglius jų neižeisdamą, laimėdama tokios moters kaip Loransa palankumą (neverta nė sakyti, su kitomis dviem tai net nesišvietė, ir aš tu, beje, visuomet džiaugiausi...), ir būti gerbiama savo draugų – prakilniuose kabinetuose ji, prisidengus ranka burną, buvo vadinama mažąja maršale („Vargas priešininkui, jeigu jai krito į akį kuris nors miesto kvartalas“, kartą perskaičiau labai rimtame urbanistikos žurnale), – visa tai, jos subtilumas, jos puikus protas, išgaruodavo kažkur visai netoli širdies.

Vyras, kurio mums šį vakarą ir jau keleri metai trūko, šiaip jau egzistavo. Tik jis privalėjo būti savo šeimoje. Su savo žmona („pas mamą“, kaip ji mėgdavo sakyti su pernelyg rūgščia šypsena, kad ji atrodytų nuoširdi, ir žiūrėdama į savo servetėlės žiedą).

Herojiškai.

Ir tiesiai laikydama kojas savo šlepetėse...

Jis mūsų vos nesukiršino, tas storašiknis... „Ne, Šarli, tu negali taip sakyti... Jis ne storašiknis...“ Taip paikai ji man atsakydavo, kai aš kaip koks Don Kichotas bandydavau kovoti su žodžių malūnais. Ir aš lioviausi, aš lioviausi. Žmogus, netgi lieknas, sugeban-tis rimtai, visiškai nesišaipydamas pasakyti moteriai: „Pakentėk, aš išėisiu, kai mano dukros užaugs“, yra nevertas netgi senojo Rosinanto šieno.

Tegu jis pastimpa.

„Kodėl tu nemeti jo?“ – klausdavau jos įvairiu tonu.

„Aš pati nežinau. Manau, kad jis manęs nenori...“

Ir tai viskas, ką ji gali pasakyti norėdama apsiginti. Ji... mūsų... mūsų gražutis plūduras ir teisingumo rūmų siaubas...

Dieve!

Ir aš pasidaviau... Dėl to, kad pavargau ir esu pernelyg sąžiningas, – juk nesugebu pats aplink save apsikuopti.

Mano rankos per trumpos, kad galėčiau būti geras kaltintojas.

Be to, už to slypi daug kapituliacijų, tamsių zonų ir pernelyg slidžių vietų, netgi tokiai geranoriškai sielai kaip mano. Todėl mes apie tai daugiau nekalbame. Ir ji išjungia savo mobilųjį telefoną. Trūkteli pečiais. Tai vadinama gyvenimu. Ir ji nusijuokia. Ir pasisodina šalia „čempioną“, kad galvotų apie kažką kita.

Tęsinio nepasakosime. Jis pernelyg matytas ir pernelyg gerai žinomas.

Nedidelės vaišės. Gerai išauklėtų žmonių, kurie narsiai atlieka savo vaidmenis, šeštadienio vakarienė. Vestuvinis servizas, siaubingai atrodančios baseto formos atramėlės peiliams ir šakutėms, nuvirtusi raudonojo vyno taurė, išpiltas ant staltiesės kilogramas druskos, ginčai dėl televizijos ginčų, trisdešimt penkių valandų darbo savaitė, Prancūzija, einanti šuniui ant uodegos, mokesčiai, kuriuos mes mokame, radarai, kurių nepastebi, piktas žmogus, sakantis, kad arabai turi per daug vaikų, malonioji, atkertanti, kad negalima apibendrinti, namų šeimininkė, kuri tvirtina, kad kepsnys perkepęs, tik norėdama, kad prieštarautum, ir patriarchas, nerimaujantis dėl vyno temperatūros.

Taigi... Aš jums viso to nepasakosiu... Jūs ir patys kaip savo penkis pirštus pažįstate tą mielą ir vis dėlto truputį slegiantį mikrokosmą, kuris vadinamas šeima ir kartkartėmis vis primena, koks vis dėlto trumpas tas mūsų nueitas kelias...

Vienintelis gelbstintis dalykas yra vaikų juokas ten, antrame aukšte, ir garsiausiai už visus juokiasi Matilda. Jos kvatojimas grąžina į Božežūro bulvarą lodžiją, prie nuostabios mano užsakovo

žmonos prisipažinimo, ką tik suvyniojus mano širdį ir jausmus į perpuvusį brezentą.

Aš niekada nesužinosiu, ko išvengė ši mergaitė ir ko ji nusi-
pelnė iš tiesų, bet žinau, kaip labai ji man palengvino darbą... Po
paskutinės „statybos apžiūros“ apie ją daugiau nieko negirdėjau.
Ji daugiau nebesirodė, buvo nepasiekiamo, dar blogiau, atrodė,
kad jos išvis nebėra, ir aš savo paskutinius pasiūlymus siunčiau į
tuštumą.

Ir vis dėlto ji nedavė man ramybės. Ji nedavė man ramybės. Ir
kadangi buvo man per graži, aš griebiausi klastos.

Mano Trojos arklys taip pat buvo medinis. Ir aš prie jo vargau
ištisas savaites.

Tai buvo mano studijų baigiamasis darbas, taip ir nebaigtas.
Mano šedevras, mano svajonė, mano akmenukas, mestas į šulinį...

Ir kuo mažiau vilčių turėjau ją pamatyti, tuo labiau jį gludi-
nau. Mečiau iššūkį geriausiems Sen Antuano priemiesčio meis-
trams, myniau miniatiūrinių modelių parduotuvių slenksčius,
net viešnągė Londone išnaudojau tam, kad pabūčiau tarp daugy-
bės nepaprastos senutės, ponios Lili Liliput, kačių, – ši ponia su-
gebėjo sutalpinti Bakingamo rūmus savo antpirštyje, – ir palikau
pas ją nemažą turtą. Ji man net buvo įkišusi, aš to nepamiršau,
visą bateriją varinių pyrago kepimo formų, ne didesnių už bo-
ružėlę. *An essential in the kitchen, indeed**, užtikrino ji rašydama
truputį *oversized*** sąskaitą. Ir pagaliau galėjau drąsiai sau pasaky-
ti: daugiau nieko nereikia tobulinti, man belieka tik ją surasti.

Žinojau, kad ji dirba *Chanel* parduotuvėje, ir sukaukęs visą
ryžtą, supynęs žodžio kipsas „k“ su žodžio Kazanova „k“, ką jau
ten, greičiau „keverzos“ ir „Kupidono“, stumtelėjau Kambono

* Kas būtina virtuvei, aišku (*angl.*).

** Milžiniška (*angl.*).

gatvės namo duris. Pernelyg rūpestingai nusiskutęs, vietomis net įsipjovęs, bet su švaria apykakle ir naujais batraiščiais.

Ją pakvietė, ji apsimetė labai nustebusi, žaidė su savo vėrinio perlais, atrodė žavinga, laisva ir... Ak, kaip tai buvo žiauru... Bet aš nesutrikau ir pakviečiau ją ateinantį šeštadienį į savo agentūrą.

Ir kai ji pamatė mano dovaną, tiksliau sakant, savo dovaną, ir kai aš jai parodžiau, kaip reikia apšviesti patį gražiausią pasaulyje lėlės namelį, supratau, kad mano reikalai klostosi gerai.

Po įprastų susižavėjimo šūksnių ji vis dėlto pernelyg ilgai klūpojo...

Iš pradžių sužavėta, paskui sutrikusi ir tyli, rodos, klausdama, kokia tiek valandų puoselėtos vilties kaina. Tuomet atėjo laikas iššauti paskutinį šovinį. „Tik pažiūrėkite, – tariau pasilenkdamas prie jos, – čia yra net marmuro...“

Tada ji nusišypsojo ir leido man ją mylėti.

„Tada ji nusišypsojo ir paaukė mane“ skambėtų galbūt, ar ne? Būtų stipriau, romantiškiau. Bet aš neišdrįsau... Nes, manau, taip ir nesužinojau... Ir kai dabar žiūriu į ją, sėdinčią kitoje stalo pusėje, linksmą, meilią, tokią kilniaširdišką su maniškiais ir vis tokią pat gundančią, vis tokią pat... Ne, aš iš tiesų taip ir nesužinojau. Po restorano kiliminės dangos ir alkoholio poveikio Matilda buvo galbūt trečias nesusipratimas mūsų istorijoje...

Šie silpnumo prieuoliai šis tas naujo... Tokia savianalizė, tokie nereikalingi klausimai apie mus abu man nebūdingi. Galbūt per daug kelionių? Galbūt per daug nesutapimų tvarkaraščiuose, per daug nemigos naktų viešbučiuose ir spoksojimo į lubas? Galbūt per daug melo... Per daug atodūsių... Arba per daug telefono išjungimų, kai aš tyliai įeinu, maivymosi ir staigių nuotaikos permainų arba... Iš tiesų per daug nieko.

Loransa mane apgaudinėjo jau ne pirmą kartą, bet aš iki šiol per daug nesukau dėl to galvos. Ne todėl, kad man tai būtų pati-

Atsikėlė, vėl grįžo į savo liūną, vėl užsidarė prirūkytame barake, pateikė dokumentus, įsėdo į lėktuvą, atsiėmė lagaminą, įsėdo į taksi, kur ant užpakalinio vaizdo veidrodėlio tabalavo Fatimos ranka, grįžo pas savo moterį, kuri jo nebemylėjo, ir mergaitę, kuri dar nemylėjo savęs, apkabino abi, susitiko, su kuo reikia, papietauvo su Klere, beveik neprisilietė prie savo lėkštės, užtikrino ją, kad viskas klostosi gerai, išsisukinėjo, kai kalba nutoldavo nuo saugomųjų miškų ir įstatymo numatytų pastatų priežiūros reikalavimų po decentralizacijos, suprato, jog plyšys po juo didėja, kai pamatė ją dingstančią už gatvės kampo, ir jo širdis nukrito į kulnis, jis papurtė galvą, mėgino save kruopščiai išanalizuoti Italų bulvare, apsigaubė slogia tyla, ištyrinėjo grindinio kokybę, priėjo prie išvados, kad yra vertas didžiausios užuojautos, niekino, pliekė save, staiga apsigrėžė, ėmė statyti pėdą paskui pėdą ir vėl pradėjo viską iš naujo, pakeitė savo principus, vėl pradėjo rūkyti, nebegalėjo nuryti nė lašo alkoholio, numetė svorio, sulaukė prašymų teikti pasiūlymus, ėmė rečiau skustis, juto, kad jo veido oda pleiskanoja, liovėsi tyrinėjęs vonios dugną po galvos trinkimo, tapo ne toks kalbus, išsiskyrė su Ksavjė Belua, vėl pradėjo lankytis pas oftalmologą, grįždavo namo vis vėliau ir vėliau, dažnai pėsčiomis, kentė nemigą, vaikščiojo kiek galima dažniau pėsčiomis, orientuodamasis pagal šaligatvių bortelius, pereidavo gatvę nepažymėtose vietose, kirsdamas Seną nepakeldavo nosies, nebesigrožėjo

Paryžiumi, nebelietė Loransos, pastebėjo, kad ji, atsigulusi pirma, padaro tarp jų antklodėje griovelį, pirmą kartą savo gyvenime pradėjo žiūrėti televizorių, buvo pritrenktas, jam pasisėkė nusišypsoti, kai Matilda pasakė savo fizikos pažymį, numojo ranka užklupęs ją naudojantis *LimeWaire* paslaugomis, visiškai nesijaudino dėl duomenų vagysčių, ėmė keltis naktimis, išgerdavo litrus vandens stovėdamas ant šaltų virtuvės grindų, bandė skaityti, galiausiai paliko Kutuzovą ir jo būrius prie Krasnojės likimo valiai, atsakinėjo į klausimus, kurie jam būdavo užduodami, atsakė „ne“, kai Loransa jam pagrasino rimtu pokalbiu, pakartojo tai, kai ji paklausė, ar jis atsisako dėl bailumo, tvirčiau susiveržė diržą, priėmė kvietimą į konferenciją Toronte pramoninės statybos poveikio aplinkai tema, kuri jo visai nejaudino, iškoneveikė praktikančę, galiausiai išjungė jos kompiuterį, čiupo pieštuką, įbruko jai į ranką, nagi pirmyn, nekantravo jis, parodykit man, taip, *jūs* parodykit man, ką turėčiau pamatyti, ėmė įgyvendinti viešbučių komplekso projektą prie Nicos, išdegino skylę cigarete savo švarko rankovėje, užmigo kino teatre, pametė naujus akinius, atrado knygą apie Žaną Pruvė, prisiminė savo pažadą, taigi vieną vakarą pasibeldė į savo dičkės duris ir garsiai jai perkaitė siltį: „Pamenu, kaip tėvas man pasakė: *Ar matai, kaip spyglys prisitvirtinęs prie šios rožės stiebelio?* – Sulig tais žodžiais jis atvertė savo delną ir perbraukė pirštu per jo kontūrus: – *Žiūrėk... Kaip nykštys prie rankos. Viskas puikiai sukurta, labai patvaru, tvirta ir vis dėlto lanksti konstrukcija.* Man tai įstrigo atmintyje. Jei pažiūrėtumėte į baldus, kuriuos esu sukūręs, visur pastebėtumėte formas, kurios...“, supratęs, kad jai į tai nusispjaut, paklausė savęs, ar tikrai ji kadaise buvo tokia smalsi, atbulomis išėjo iš jos kambario, kur pakliuvo padėjo knygą į lentyną, atsirėmė į bibliotekos durų staktą, pasižiūrėjo į savo nykštį, sugniaužė kumštį, atsiduso, atsigulė, atsikėlė, grįžo į savo liūną, vėl užsidarė prirūkytame barake, parodė dokumentus, įsėdo į lėktuvą, atsi...

Taip tęsėsi savaitių savaites ir galėjo dar tęstis mėnesius ir metus.

Galų gale paėmė viršų išpuikėlis.

Ir tai buvo logiška... Juk visuomet laimi išpuikėliai, ar ne?

Štai jau beveik dvidešimt metų jis gyveno šalia niekada jos nematydamas, kodėl dabar turi leistis sujaudinamas tų trijų žodelių, kuriems netgi neužteko mandagumo prisistatyti? Taip, tai buvo Aleksio rašysena, bet... Kas pagaliau tas Aleksis?

Vagis. Tipelis, kuris išdavė savo draugus, paliko savo mylimąją vienui vieną darytis aborto ir išsidangino kuo toliau.

Nedėkingas sūnus. Mažas baltasis. Galbūt mažas talentingas baltasis, bet bailys...

Jau praėjo daug metų, kai jis... Ne, kai ji... Ne, tarkime, kai gyvenimas jiems nutrūko, kai Šarlis skausmingai suprato, kaip jam sunku skaityti aprašą to projekto, kurį kiti vadino gyvenimu. Jis neįsivaizdavo, kaip viskas dar laikosi, kai pamatai tokie išakiję, ir klausė savęs, ar jis kartais neklydo nuo pat pradžios... Jis? Statybinio laužo krūva? Ar jis gali ką nors statyti? Geras pokštas. Dūmė akis, nes neturėjo kito pasirinkimo, tačiau, Dieve mano, kokia... nykuma.

Paskui vieną rytą jis pasipurtė, kriuktelėjo, atgavo apetitą, atrado darbo malonumą ir skonį. Jis yra jaunas ir gabus, buvo kartojama jam. Jis vėl pasidavė silpnumui, patikėjo, prisivertė ir kaip kiti ėmė krauti plytą ant plytos.

Jis nepripažino savo silpnumo. Negana to, jį menkino.

Mažino jo mastelį.

Ką gi... Jis taip viską sureguliuo. Kol netikėtai vieną sekmdienio popietę pas tėvus aptiko besimėtantį žurnalą... Išsiplėšė vieną jo puslapį ir perskaitė stovėdamas metro, su pietų likučiais po pažastimi.

Viskas ten buvo parašyta juodu ant balto, tarp reklaminio satorijos skelbimo ir laikraščio skaitytojų laiškų.

Ir greičiau pajuto palengvėjimą, negu sužinojo ką nors nauja. Tad jis sureikšmino tą dalyką? Nesamo organo sindromą? Jis buvo amputuotas, tačiau kvailos jo smegenys to nesuprato ir toliau siuntė klaidingus signalus. Ir nors tenai nieko nebebuvo, nes tikrai nieko nebebuvo, to jis negalėjo paneigti, ir toliau juto visiškai tikroviškus pojūčius. „Karštį, šaltį, dilgsėjimą, tirpimą, mėšlungį ir kartais skausmą...“ – buvo rašoma tame straipsnyje.

Taip.

Iš tikrųjų.

Visus tuos simptomus jis juto.

Tiktai jų nebuvo galima lokalizuoti.

Jis įkišo šaltą kepsnį savo kambariokui, toliau mulkino aplinkinius, pritemdė lempos šviesą ir vėl sėdo prie stalo. Jis turėjo racionaliai mąstančią galvą, kuriai reikėjo įrodymų, kad žengtų į priekį. Tas jį įtikino... Ir nuramino.

Kodėl viskas turėtų pasikeisti po dvidešimties metų?

Jis mylėjo šmėklą, o šmėklos niekada nemiršta...

Taigi jis kentė minėtas pasekmes, bet per daug nesikamavo. Jis sulyso? Tai veikiau į naudą. Daugiau dirba? Niekas to nepastebėtų. Ėmė rūkyti? Jis vėl liausis. Atsimuša gatvėje į praeivius? Jie jam atleidžia. Loransa neteko kantrybės? Kiekvienam savo. Matilda žiūri tuos kvailus televizijos serialus? Jos reikalas.

Nieko rimto neatsitiko. Tik buvo gerai bakstelėta į amputuotą vietą. Tai praeis.

Galbūt.

Galbūt jis būtų toliau taip gyvenęs, tik kiek laisviau. Galbūt būtų atsikratęs kablelių ir pasistengęs dažniau pradėti naują pastraipą.

Taip, galbūt vėl būtų ėmęs mums paistyti tas kvailystes apie kvėpavimą...

Bet jis galų gale pasidavė.

Jos primygtiniams prašymams, jos maloniam šantažui, jos mekenančiam balsui, nuo kurio raitėsi telefono laidas.

Sutinku, atsiduso jis, sutinku.

Ir nukako vakarieniauti pas savo senus tėvus.

Jis nekreipė dėmesio į užgriozdintą lentynėlę ir veidrodį koridoriuje, atsukęs sau nugarą pakabino liempaltį ir nuėjo pas juos į virtuvę.

Visi trys elgėsi pavyzdingai, ilgai kramtė kiekvieną kąsnį ir labai stengėsi nepaliesiti temos, kuri tą vakarą buvo juos subūrusi. Vis dėlto, geriant kavą, Mado pagaliau neištvėrė ir „kaip tai kvaila, aš vos nepamiršau“ tonu kreipėsi į sūnų, tačiau žiūrėdama kažkur per jo petį.

– Beje, aš sužinojau, kad Anuk Le Men palaidota netoli Dransi.

Jam pavyko išlaikyti tą pačią gaidą.

– Taip? Maniau, kad Finistere... Iš kur žinai?

– Pasakė jos buvusio nuomotojo dukra...

Jis susilaikė nuo tolesnių klausimų.

– Ką, jau? Pagaliau nukirtote tą seną vyšnią?

– Buvome priversti... Žinai, dėl kaimynų... Spėk, kiek mums tai kainavo?

Išsisuko.

Bent jau taip atrodė, bet kai stojosi, ji uždėjo jam ranką ant kelio.

– Palauk...

Pasilenkė prie žemo stalelio ir padavė didelį rudo popieriaus voka.

– Andai tvarkydamasi radau nuotraukų, kurios turėtų tave nudžiuginti...

Šarlis įsitempė.

– Kaip greitai viskas praėjo, – sumurmėjo ji, – pažvelk į šitą...
Kokie jūs abu buvote mieli...

Aleksis ir jis buvo suglaudę pečius. Du linksmi komiksų jūreiviukai, rūkantys pypkes ir išpūtę savo mažyčius bicepsus.

– Ar pameni... tą keistą tipą, kuris visą laiką jus perrenginėjo...

Ne. Jis nenorėjo prisiminti.

– Ką gi, – pertraukė ją, – man jau metas...

– Pasiimk jas...

– Ne, ne. Kam jos man?

Jis jau graibėsi raktų, kai ją pasivijo Anri.

– Gelbėkit! – pajuokavo jis. – Tik nesakyk, kad ji įdėjo man pyrago!

Šarlis matė, kaip virpa vokas po tėvo nykščiu, matė jo liemenės apvadą, nutrintas sagas, baltus marškinius, nepriekaištingai pariš-tą kaklaraištį, kurį jis štai jau šešiasdešimt metų pasiriša kiekvieną Dievo duotą rytą, standžią apykaklę, perregimą odą, raukšles su baltais plaukeliais, pamirštais skustuvo, ir galiausiai žvilgsnį.

Santūraus vyro žvilgsnį, kuris visą gyvenimą pragyveno su valdinga žmona, bet ne visada nusileisdamas.

Ne. Ne visada.

– Paimk jas.

Jis pakluso.

Jis negalėjo atidaryti automobilio durelių, kol tėvas stovėjo šalia nejudėdamas.

– Tėti, būk geras...

– ...

– Ei! Ar negali paeiti į šalį?

Jie atidžiai pasižiūrėjo vienas į kitą.

– Kaip jautiesi?

Senasis ponas, jo neišgirdęs, pradėjo išpažinti:

– Aš gal ne tiek...

Pravažiavo sunkvežimis.

Kiek tik leido gatvė, Šarlis stebėjo veidrodėlyje jo mažėjantį siluetą.

Ką jis ten suniurnėjo?

Mes to niekada nesužinosime. Jo sūnus, matyt, tą nutuokė, bet užmiršo prie artimiausios sankryžos versdamas žemėlapiu puslapius.

Dransi.

Jam kažkas pypsėjo. Jis sustojo.

Lėktuvas į Kanadą turėjo išskristi devynioliktą valandą, o ji buvo už kelių kilometrų nuo oro uosto. Iš agentūros išvažiavo per pietų pertrauką.

„Drąsi širdis“, koks gražus posakis.

Ką gi, drąsi širdis leidosi į žygį.

Susikaupęs, susijaudinęs, nervingas, kaip eidamas į pirmą pasimatymą.

Juokinga.

Ir neteisinga.

Jis ėjo ne į pokylį, o į kapines, ir tas jo sužalotas širdies rau-muo buvo suveržtas tvarsčio.

Jis daužėsi krūtinėje, ir dar kaip. Daužėsi, tarytum ji būtų gyva, lauktų po kukmedžiais ir pirmiausia apipiltų jį priekaištais. Pagaliau atėjai! Kur taip ilgai užtrukai! Ir kokių baisių gėlių man atnešei? Nagi, padėk jas čia ir nešdinamės. Kokia nesąmonė pasikirti man pasimatymą kapinėse... Gal tu kuoktelėjai, ar ką?

Vėl persūdė... Jis metė akį į gėles. Jos buvo nuostabios...

Kaip tramdomieji marškiniai, taip.

Ei, Šarli...

Aš žinau, žinau... Bet duokite man ramybę...

Dar keletas kilometrų, ponai kankintojai...

Mažos Paryžiaus priemiesčio kapinaitės. Jokių kukmedžių, tik geležinė tvora, Šventoji Dvasia laidojimo rūsijų languose ir gyvenės ant sienų. Kapinės su sargu, surūdijusiu vandens čiaupu ir cinko laistytuvais. Jis greitai apėjo visus takus. Naujaisi, tai yra bjauriausi, kapai buvo devintojo dešimtmečio.

Į jį, tokį sutrikusį, atkreipė dėmesį mažutė moteriškaitė, energingai valanti dulkes nuo savo mirusiųjų.

– Jūs turbūt supainiojot su Mevrezų kapinėmis, dabar žmonės ten laidojami... Čia mūsų šeimos kapas... Ir vis tiek turėjome pakovoti, suprantate, nes...

– O ar toli?

– Jūs su automobiliu?

– Taip.

– Tuomet važiuokit pagrindiniu keliu iki Lerua-Merleno ir...

Ar žinote, kur jis yra?

– Ne... ne... – atsakė Šarlis, kuriam ėmė atrodyti, kad jo puokštė griozdiška, – bet eėė... sakykite, aš rasiu...

– Arba galite surasti taikydami į Leklerką...

– Hm?

– Taip, pravažiuokite jį, paskui po geležinkeliu, tada konteineriai, dešinėje pusėje.

Na ir nusakė kelią!

Jis padėkojo ir susimąstęs nuėjo.

Ir sugniužo net nespėjęs atsisegti saugos diržo.

Viskas buvo taip, kaip ji sakė: už Lerua-Merleno ir Leklerko negyvėlių sąvartynas ir kelių priežiūros tarnybos barakas. Viršuje metro linija ir tylūs didieji lėktuvai.

Stovėjimo aikštelėje konteineriai buteliams ir popieriui, krū-

mai apkarstyti plastiko maišeliais, betoninių plokščių sienos apmyžčiotos vietinių piešėjų dažais.

Ne, papurtė jis galvą, ne.

Nors ir nebuvo pernelyg jautrus. Jo darbas buvo nustatyti, kur statytojai susimovė, bet...

Jo motina, matyt, apsiriko... Arba kažkas kitas apsiriko... Namu savininko dukra, kad ją kur bala. Kaip ji nuodijo jai gyvenimą... Buvo nesunku įbauginti jauną moterį, kuri viena augino sūnų ir pavargusi grįždavo namo tuo metu, kai ta beprotė vesdavo šikdinti savo sumautus pinčius į skverą... Aha, dabar prisiminė... Ponia Furdel... Viena tų retų asmenų, kurių Anuk prisibijojė... Nuoma... Nuoma senei Furdel...

Ši absurdiška stovėjimo aikštelė buvo paskutinė tos lupikės kiaulystė. Pikta išdaiga, liežuvautojos klaida, neteisingai įsimintas adresas. Anuk neturėjo su šia vieta nieko bendra.

Šarlis dar ilgai laikė sugniaužtą ranką ant raktelio, vis dar įkišto starteryje.

Tiek to. Greitai viską apeis.

Gėles paliko automobilyje.

Vargšai mirusieji...

Kaip nemaloniai juos turėjo veikti šios beskonybės...

Marmurinės plokštės, spindinčios kaip plastikiniai virtuvės rakandai, dirbtinės gėlės, atverstos porcelianinės knygos su išmoningai išvedžiotomis gyslelėmis, bjaurios pageltusiu akriliniu stiklu padengtos nuotraukos, rutuliai prie kojų, trys tūzai, stubinamai panašios lydekos, debiliški kreipiniai, kvaili sielvartingi posakiai. Ir visa tai išraižyta amžinybei.

Auksinis vokiečių aviganis.

Ilsėkis, šeimininke, aš budžiu prie tavęs.

Gal taip blogai ir nebuvo, šiek tiek švelniau, bet mūsų herojus buvo nusprendęs visko nekęsti.

Tiek danguje, tiek žemėje.

Tipiškos prancūziškos kapinaitės, kaip Amerikos miestai padalintos į kvadratus. Sunumeruotos alėjos, kvadratiniai žemės lopeliai, rodyklės sieloms B12 ir amžinatilsiams H175, chronologiškai išdėstytos alėjos, jau atšalusieji priekyje, dar drungni toliau, susmulkintas žvyras, viena vieta perdirbamoms atliekoms, kita – Kinijoje pagamintam šlamštui ir nuolatos, nuolatos tų prakeiktų traukinių dundesys, drumsčiantis amžinąjį miegą.

Maištavo architektas. Vis dėlto turėtų būti normos, įpareigojančios gerbti mirusiuosius, ar ne? Nors minimaliai! Kad jie turėtų bent truputį ramybės, negi tai nenumatyta?

Bet ne... Kai dar buvo gyvi, jais niekas nesirūpino, sugrūdo į barakus, už kuriuos jie mokėjo trigubai, nes buvo įsiskolinę dvidešimčiai metų į priekį. Kodėl tatai turėjo pasikeisti jiems pakračius kojas? Ir kiek jiems kainavo šis amžinas vaizdas į sąvartyną?

Ak... galų gale tai jų problema... Bet jo mieloji? Jei ras ją šiame šiukšlyne, tai...

Drąšiau. Pabaik sakinį. Ką tu padarysi, kvaily? Ar imsi rausti žemę, kad ją iš ten ištrauktum? Gal nupurtysi dulkes nuo jos sijono ir ją apkabinsi?

Bergždžios kalbos. Jis mūsų vis tiek neklauso. Sunkvežimio ratai pasiglemžia kelis plastikinius prekybos centro maišelius ir bloškia juos tolėliau.

Tai jau buvo ne fiatas, netgi ne „Žvaigždžių karų“ erdvėlavis, o jos sėkmės metais įsigytas pirmas *naujas* automobilis, mažas raudonas R5, kai jiems buvo gal po dešimt metų... O gal po vienuolika... Ar jie jau lankė koležą? Jis nebepamena... Anuk buvo

1

- Ar 6A?
- Taip...
- Kas jam yra?
- Aš nieko nežinau, nervų krizė... Ar dar turi ledukų? – paklausė ji savo kolegės, nekantraujančios kitoje vežimėlio pusėje.

Skrendant kažkur virš vandenyno, vienas jų keleivis atsisegė saugos diržą.

Jis raudėjo užsidengęs veidą rankomis.

– *Are you all right?** – sunerimo jo kaimynė.

Jis neišgirdo, nes buvo paskendęs savo jausmuose, plakamas senų audrų, atsistojo, peržengė ją, įsikibo į atramą galvai, nėrė už užuolaidėlės ir, pamatęs tuščią eilę, susmuko ten.

Verslo klasės pabaiga.

Prilipo prie langelio ir jis iškart aprasojo.

Jam buvo atsiųstas stiuardas.

– Pone, gal jums pakviesti gydytoją?

Šarlis pakėlė galvą, bandė jam nusišypsoti ir panaudojo savo šūdiną slaptąjį ginklą:

– Aš tik pavargęs...

* Kas jums? (*Angl.*)

Stiuardas nusiramino ir paliko jį ramybėje.

Kaip reta netinkamas posakis.

Ramybėje? Kada gi jis gyveno ramybėje?

Paskutinį kartą, kai būdamas šešerių su puse žingsniavo Bertelo gatve su savo naujuoju draugu.

Berniuku iš jo klasės, pavarde Le Menas, ką tik apsigyvenusiu šalia jų. Jį pastebėjo nuo pat pirmos dienos, nes buto raktą jis nešiojo pakabintą ant kaklo.

Nešioti namų raktą ant kaklo tuo metu buvo neįprasta. Per pertraukas tai darė jį dėmesio centru...

Tas berniukas jau keletą kartų buvo pas jį svečiavęsis, o tą dieną buvo jo eilė, ir Aleksis maudamasis batus pasakė:

– Žinok, turim netriukšmaut, nes mano mama miega...

– Ką?

Šarlis buvo nustebintas. Kaip gali mama po pietų miegoti?

– Ar ji serga? – paklausė jis labai tyliai.

– Ne, ji yra seselė, rytą išeina labai anksti ir po pietų dažnai prigula... Matai, jos kambario durys uždarytos... Tai mūsų sutartas ženklas...

Viskas jam atrodė siaubingai romantiška. Tai buvo žaidimas. Reikėjo taip stumdyti automobiliukus, kad jie nesusidurtų, šnabždėtis, čiuptelėjus vienas kitam už rankovės, ir patiems atsipjauti pyrago.

Jie buvo vieni, vieni visame pasaulyje, ir krūpčiojo net nuo limonado šnypstelėjimo...

Taip, ramybė jau tada nebuvo akivaizdi, nes kiekvieną kartą praeidamas pro jos duris pajusdavo, kaip daužosi jo širdis.

Truputį.

Lyg už jų būtų Miegančioji Gražuolė ar kokia nors kita, dar labiau pavargusi, užburta, gal net subjaurota princesė. Jis tipeno

ant pirštų galų, sulaikęs kvėpavimą, atsargiai statydamas kojas, kad nepargriūtų ant medinių grindų, kol priėjo savo bičiulio kambarį.

Tas koridorius buvo tarsi virš krokodilų knibždėlyno kaban-tis tiltas.

Jis nesyk lankėsi pas draugą, ir visada tos uždarytos durys jį žavėjo.

Jis vis galvodavo, ar tik ji nebus mirusi. Galbūt Aleksis jam meluoja... Gal jis visą laiką gyvena vienas ir valgo tik pyragus...

Galbūt ji panaši į skulptūras iš jų istorijos vadovėlio?

O gal apdengta tankiu šydu ir tik pėdos išlindusios iš po jo?

Bet ne, negali būti, nes virtuvės stalas amžinai netvarkingas... Kavos puodeliai ir pusiau išspręsti kryžiažodžiai, plaukai, priki-bę prie plaukų segtukų, apelsino žievelės, atplėšti vokai ir trupiniai...

Ir Šarlis žiūrėdavo, kaip Aleksis viską tvarko, lyg iškratyti ma-mos pelenines ir sulankstyti jos megztukus būtų pats natūraliau-sias dalykas pasaulyje.

Jo bičiulis būdavo nebe tas, kurį mokytoja prieš keletą valan-dų buvo pastačiusi į kampą. Keista. Net jo veidas būdavo pasi-keitęs. Jis stovėdavo tiesiau ir raukdamas antakius skaičiuodavo nuorūkas.

Pavyzdžiui, vieną dieną jis papurtė galvą ir pasakė:

– Fu... Kaip šlykštu.

Trys nuorūkos buvo įbestos į vos nuvalgytą jogurtą.

– Jeigu nori, – pridūrė jis sutrikęs, – aš turiu didelę kepurę...

Milžinišką... Ji guli ant mano naktinio stalelio...

Jis nusiavė sportinius batelius ir leidosi į ekspediciją.

Ai, ai... Durys buvo plačiai atidarytos... Eidamas pirmyn nu-kreipė žvilgsnį į šalį, o grįždamas atgal neištvėrė neužmetęs akies.

Antklodė buvo truputį nuslydusi ir buvo matyti jos pečiai. Ir netgi dalis nugaros. Jis sustingo. Jos oda buvo tokia balta, o plaukai tokie ilgi...

Jis turėjo eiti toliau, jam reikėjo eiti, jis jau ketino eiti, bet tuo metu ji atsimerkė.

Kokia ji buvo graži... Graži kaip šventose knygose... Tyli ir nejudri, bet apgaubta kažkokios šviesos.

– Ei... Labas... – tarė ji ir kilstelėjusi pasikišo po galva delną.

– Tu Šarlis, ar ne?

Jis negalėjo atsakyti, nes buvo matyti dalis jos... Tiksliau sakant, dalis jos abiejų...

Jis nieko neįstengė atsakyti ir davė į kojas.

– Ką tu darai? Jau išėjini?

– Taip, – suvapėjo Šarlis, nervindamasis, kad negali susitvarkyti su savo batelių liežuvėliais, – man reikia ruošti pamokas.

– Ei! – sušuko Aleksis. – Juk rytoj šeštadienis...

Bet durys jau buvo užsitrenkusios.

Pamirškime tą pavogtą arba prakeiktą ramybę. Tiesą sakant, toks teiginys per daug griežtas. Žinoma, Šarlis, atsidūręs gatvėje, atsiklaupė, kad tinkamai apsiautų batus, apsuko didžiąją kilpą apie mažąją ir nuėjo tvirtu žingsniu.

Žinoma.

Dabar jis tik šaipėsi iš to. Nieko sau Švenčiausioji Mergelė...

Jis šaipėsi iš to mažo berniuko, koks jis tada buvo, apšviesto ir apdovanoto malone, bet vis dėlto sutrikusio. Taip, sutrikusio. Jis visą laiką gyveno apsuptas moterų, bet nė neįsivaizdavo, jog viskas gali taip pasikeisti...

Ne, jis neprarado ramybės, bet įgijo savotiško nerimo, susijaudinimo, kuris didėjo jam augant ir ilgėjant jo kelnėms. Slepiančioms įdrėskimams, juosiančioms klubus ir vis ilgesnėms. Motinos brūžinamoms lygintuvu ir neatitinkančioms tėvo skonio. Vėliau atbrizgusioms, susiraukšlėjusioms ir nusėtoms dėmių. Paskui pasiekusioms brandą ir kokybę, įgijusioms nepriekaištingą klostę, atvartus, reikalingoms sauso valymo ir galų gale sunyksiančioms niūrių kapinių žvyre.

Pakėlė dokumentus prieš akis ir padėjo dangui.

Jam pasisekė, kad atsidūrė lėktuve. Kad skrenda taip aukštai, yra pavaišintas šampanu ir blaivus, kad vėl juos atrado, kad prisi-

minė iš kvapo Nunu, senąją kokotę, kad juos pažinojo, kad buvo jų mylimas ir visada tai jautė.

Tuo metu Anuk jam buvo tikra ponija, bet dabar jis žino, kad ne. Dabar jis žino, kad jai turėjo būti dvidešimt penkeri arba dvidešimt šešeri metai, ir tas amžiaus reikalas, jį taip įkyriai persekiojęs, galiausiai davė jam pagrindą pasakyti: tai niekada neturėjo jokios reikšmės.

Anuk neturėjo amžiaus, ji netilpo į jokių rėmus ir labai priešinosi, kad į juos nepakliūtų.

Ji dažnai elgėsi lyg vaikas. Susisukdavo į kamuoliuką tarp jų žaislų ir apsimesdavo mieganti pro šalį važiuojant prekiniam traukiniui. Būdavo nepatenkinta, kai reikėdavo ruošti namų darbus, padirbinėjo savo sūnaus parašą, graudžiai atsiprašinėjo, galėjo dienų dienas nekalbėti, įsimylėdavo nesvarbu ką, išstisus vakarus praleisdavo laukdama telefono skambučio, niūriai į jį dėbčiodama ir tikėdamasi, kad jis pagaliau suskambės, pykindavo juos klausinėdama, ar yra graži, na... *tikrai* graži, ir viskas baigdavosi tuo, kad išbardavo juos už tai, jog nieko nėra vakarienei.

O antra vertus, gelbėdavo žmones, ir ne tik ligoninėje. Tokius kaip Nunu ir daugybę kitų. Jie garbino ją kaip svarbiausią iš visų stabų.

Ji nieko ir niekieno nebijojo. Tik žengdavo žingsnį į šalį, kai dangus griūdavo ant galvos. Nukęsdavo. Ginčydavosi. Mokėdavo už vaišes. Mirksėdavo, gniauždavo kumščius arba rodydavo didįjį pirštą, nelygu priešininkas, galiausiai suprasdavo, kad jos niekas nesiklauso, padėdavo ragelį, gūžtelėdavo pečiais, pasidažydavo ir vesdavosi juos į restoraną.

Taip, amžius arba amžiaus skirtumas, matyt, buvo vieninteliai skaičiai, kurių neįveikė šis geras mokinys... Parašėte likęs nelygybės ženklas... Per daug nežinomųjų... Vis dėlto jis prisimena,

kokį matė jos veidą paskutinį kartą. Bet ji sutrikdė ne jos raukšlės ar baltos ataugusių plaukų šaknys, o... jos atsižadėjimas.

Kažkoks dalykas, kažkoks žmogus, gyvenimas užgesino šviesą.

Jam buvo pasiūlyta kavos, balzganos, bjaurios, bet jis su džiaugsmu ją paėmė. Siurbčiojo iš karšto plastikinio indelio, priglaudęs kaktą prie lango stiklo, stebėjo, kaip svyruoja sparnas, stengėsi atskirti žvaigždes nuo kitų tolimųjų reisų lėktuvų šviesų, atsuko laikrodžio rodykles ir vėl skynėsi kelią per naktį.

* * *

Antroji nuotrauka buvo daryta jo paties... Jis tai prisimena, nes dėdė Pjeras buvo ką tik padovanojęs mažutį „Kodako“ aparatą, apie kurį taip ilgai svajojo, ir jis pirmam kadrui atsiraitojo savo Pirmosios komunijos baltinių rankoves.

Aleksis ir Šarlis buvo ką tik priėję prie Pirmosios komunijos, ir visi susirinko jų sodelyje. Po vyšnia, kuri praėjusią savaitę buvo nukirsta... Jo dėdė jam iki gyvo kaulo įgriso kartodamas, kad pirmiausia reikia perskaityti instrukciją, patikrinti apšvietimą, ar gerai įdėta juostelė ir... ar tu bent nusiplovei rankas? Bet Šarlis jo nesiklausė: Anuk jau pozavo.

Ji ištempė plaukų sruogą tarp nosies ir viršutinės lūpos ir maivydamasi, rodė, siuntė jam iš po šiaudinės skrybėlaitės ūsuotą bučinį.

Jei būtų žinojęs, kad po tiek daug metų taip spoksos į šią nuotrauką, būtų labiau klausęs dėdės patarimų... Nuotrauka buvo neryški ir prastai sukomponuota, bet ką padarysi... Tai buvo jina... O neryški todėl, kad vaidino juokdarį...

Taip, ji vaidino juokdarį. Ir ne tik prieš objektyvą. Ir ne tik kad išvaduotų Šarlį nuo dėdės žvilgsnio. Ne tik dėl to, kad oras buvo puikus ir ji nebijojo fotografo, kuris jautė jai silpnybę. Juo-

kėsi, laižė savo taurę, kai putos liejosi per kraštus, mėtė jiems saldiniukus ir netgi iš karamelės pasidarė vampyro dantis, tačiau tai buvo tik nukreipiamasis manevras... Kad ji ir visi kiti užmirštų, jog visa jos šeima tą dieną, vieninteliai žmonės, kuriems ji galės kada nors vėliau pasakyti: „Taip... tai buvo per mažylio Pirmąją komuniją, prisimeni?..“, pabuvę už krikštatėvį ir krikštamotę pasirašant registracijos knygoje, buvo viena kolegė iš darbo ir senas komediantas su pašiauštų plaukų kupeta...

Ak, štai jis... Puikusias Nunū... Apsuptas savo dviejų angelikų, išdidus kaip Artabanas, vos aukštesnis už abu, nepaisant batų kulnų ir kupetos plaukų.

– Ei, brangučiai! Būkite atsargūs su žvakėmis! Džekė man pripurškė ant galvos tiek lako, kad galiu kaipmat užsiliepsnoti! Palieskit ir pamatysite...

Jie palietė, ir tikrai, plaukai buvo lyg tie įmantrūs cukriniai dariniai ant komunikos torto.

– Ką aš jums sakiau... Na, o dabar šypsokitės!

Ir jie toje nuotraukoje šypsosi. Šypsosi, švelniai įsitvėrę į jo alpakos švarko rankoves, kad nusivalytų pirštus.

Alpaka... Tai buvo pirmas kartas, kai Šarlis išgirdo šį žodį... Jie stovėjo bažnyčios šventoriuje ir žiūrėjo į tolį, apkurtę nuo varpų gausmo ir nerimastingai sukdami savo kelnų virveles, nes vėlavo Nunū.

Mado nebežinojo, ką daryti, ir kaip tik tą akimirką, kai jau reikėjo eiti į vidų, jie pamatė Nunū, išdidžiai išlipantį iš taksi lyg kokiam Kanų bulvare.

Anuk pradėjo garsiai kvatoti.

– Mano mielas Nunū... Tu, tu... atrodai žavingai!

– Ką tu, – pasakė jis šiek tiek maivydamasis, – čia juk tikrai paprastas alpakos kostiumas... Aš jį pasisiūdinau Orlandos Maršal gastrolėms...

– O kas ji? – paklausiau, kai mes pasukome į zakristiją.

Gilus atodūsis, suprask, man trūksta oro ir plyšta širdis.

– Ak... Gera mano bičiulė... bet jai nepavyko prasimušti... Gastrolės buvo atšauktos... Dar viena kojų skėtimo istorija, jei norite žinoti...

Paskui, pabučiavęs savo smilių ir palietęs juo jų kaktas (palikdamas ant jų lūpų dažų, geriausio šventinto aliejaus, pėdsakų):

– Eime, mano mieliaji... Ir kai pamatysite šviesą, kad man jokių pokštų, tik nuleiskit galvas, sutarta?

Bet ne, Šarlis sukalbėjo „Tėve mūsų“ plačiai išplėstomis akimis ir gerai matė, kad ji kreivai šypsosi stipriai spausdama savo kaimyno ranką.

Tuo metu ji tai truputį nervino. Ei. Tik ne dabar. Gana. Gal ji bent nepradės vėl žliumbti? Bet šiandien... Tokios dangiškos emocijos... Teesie šventas Tavo vardas, teesie Tavo valia. Tai buvo jos vienintelio vaiko Pirmoji komunija, diena pilna malonės, mažas *oficialus* atokvėpis šiaip erškėčiuotame gyvenime, o jos vienintelė praeitis, vienintelė atrama, vieninteliai pirštai, kuriuos ji galėjo laikyti suspaudusi tuo metu, kai kliurksėjo vargonai, buvo buvusios Orlandos Maršal bičiulės, kuri avėjo lakuotus batus ir ant rausvai violetinio kostiumo buvo pasikabinusi rožinį...

Tai nieko nereiškė.

Ir vis dėlto reišė daug.

Bet tai buvo nesvarbu.

Tai buvo jos gyvenimas.

Jis padovanojo jam parkerį, kuris priklausė „ponui Morisui Ševaljė“, bet nuo jo nebebuvo galima nuimti gaubtuko.

– Na kaip? Argi tavo širdis nesidaužo? – paklausė jis, pastebėjęs sumišusią Šarlio šypseną.

– Ėėė... taip...

Ir kai mažylis nuėjo toliau, pastebėjęs surauktą Anuk kaktą, pajuto pareigą pasiteisinti:

– Kodėl į mane taip žiūri?

– Nežinau... Paskutinį kartą man sakei, kad tas sugedęs parkeris priklausė Tinui Rosiui...

– Ak, brangioji...

Alpakos kostiumo savininkas buvo visai subliūškęs.

– Svajoti gerai, juk pati žinai... Be to, manau, kad Morisas Ševaljė komunijos proga labiau tinka...

– Tiesą sakai. Tinas Rosis labiau tiktų Kalėdoms...

– Cha. Labai juokinga.

Ji suprunkštė, o jis paniuro.

– Ak... Mano mielas Nunu... Ką aš daryčiau be tavęs?

Ir jo dažai raustelėjo.

Šarlis vėl padėjo nuotraukas ant stalelio. Jis būtų žiūrėjęs toliau, bet tas senas juokdarys kaip visada pasiglemžė visą dėmesį. Ir ant jo nebuvo galima pykti. Tai buvo jo teisė, scena, spektaklis, „leraksacija“, kaip jis sakydavo...

Taigi pirmyn, pagalvojo jis, pirmyn. Paskui šunyčius su apykaklaitėmis ir, kol šviesos dar neužsidegė, ponios ir ponai, šį vakarą tik jums, tiesiai iš triumfo gastrolių po Naująjį pasaulį prieš jūsų nustebusias akis, Didysis, Nuostabasis, Nepakartojamasis, Nepamirštamasis Nunu...

Vieną 1966 metų sausio naktį (pasakodama jam šią istoriją daug vėliau, niekuomet nieko neprisimindavusi Anuk šį kartą pasinaudojo nuoroda: išvakarėse ant Monblano nukrito boingas...) kardiologijos skyriuje mirė moteris. Tai yra trimis aukštais aukščiau. Taigi už kelių šviesmečių nuo diplomuotos medicinos